

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep., 0032
Oslo

Dato: 10.09.2021
Vår ref.:
Deres ref.:

Innspill til høring om langtidsplan for forskning og høyere utdanning

1. Innledning

Finans Norge er finansnæringens hovedorganisasjon, og representerer om lag 240 finansbedrifter med 50 000 ansatte. Nedenfor gis Finans Norges innspill til enkelte av spørsmålene som er stilt i høringsbrevet.

2. Spørsmål 1: Hvilke endringer i samfunnet (eller i bestemte sektorer) gir behov for endringer eller forsterket innsats innenfor forskning og høyere utdanning i årene som kommer?

Både Norge, EU og store deler av verdenssamfunnet har satt seg ambisiøse klimamål for å begrense de negative følgene av global oppvarming. Dette gjør at samfunnet er i ferd med å gjennomgå store endringer. Vi ser allerede i dag at enkelte regioner har klart å frakoble økonomisk vekst fra klimagassutslipp. Fra 1990 til 2019 reduserte EU sine klimagassutslipp med 24 % samtidig som økonomien vokste med ca. 60 % i samme perioden. Denne utviklingen må akselerere for at vi skal kunne nå netto null innen 2050, samtidig som vi sørger for økonomisk vekst.

Denne omstillingen krever tilgang på store mengder kapital, både offentlig og privat, og vi ser allerede nå en stille revolusjon i kapitalmarkedene. Ifølge Bloomberg tok det ca. 12 år fra den første grønne obligasjonen ble utstedt til man nådde USD 1 billion i utstedt bærekraftig gjeld. Deretter tok det rett under to år å nå den nesten billionen USD og 8 måneder for å nå den tredje. Bærekraftig gjeld vokser med andre ord eksponentielt. Etterspørselen etter bærekraftige finansielle instrumenter ser vi også i andre deler av kapitalmarkedene. Det er ventet at denne effekten vil forsterkes ved innføring av ny finansregulering og endringer i eksisterende finansregulering som EUs Taksonomi for bærekraftige aktiviteter, Offentliggjøringsforordningen, MiFID II osv.

Finansdepartementet nedsatte i 2020 en ekspertgruppe som skulle se på håndtering av risiko knyttet til klimaendringer og det grønne skiftet i forvaltningen av Statens Pensjonsfond Utland. I deres rapport Klimarisiko og Oljefondet sier de at:

«Finansnæringen spiller en nøkkelrolle i denne omstillingen. Finansnæringen må vurdere hvilke selskaper som viser vilje og evne til å omstille seg på en måte som skaper lønnsomhet i et lavutslippssamfunn og sørge for at disse får finansiering. Selskaper som ikke klarer å omstille seg må bygges ned. Da må eierne av disse selskapene legge press på selskapene om å unngå investeringer som ikke lønner seg i et lavutslippssamfunn og heller utbetale utbytter som investorene kan reinvestere i selskaper som er mer omstillingsdyktige.»

Skanche-rapporten går videre og anbefaler at Finansdepartementet og Norges Banks rammeverk og prosess for å analysere og håndtere SPUs klimarisiko bør videreutvikles og ha som ambisjon å være verdensledende. Norge har allerede sterke kapitalforvaltermiljøer som er dyktige innenfor bærekraftige investeringer, men det vil være avgjørende for norsk kapitalforvaltning at bærekraftig finans integreres i relevante utdanninger og fag og at norske forskningsinstitusjoner utfører fremragende forskning innenfor dette fagfeltet.

Det er ikke kun i kapitalforvaltningen man ser en dreining mot bærekraft. Også bankene har begynt å hensynte bærekraftsrisiko og klimarisiko i sin kredittvurdering. Finans Norges medlemsundersøkelse om kompetansebehovet i finansnæringen, «Kompetansesjekken 2021», gjennomført våren 2021, viser at hele 9 av 10 finansbedrifter sier de trenger mer kompetanse innenfor bærekraft og klimarisiko. Kompetansebehovet innen bærekraft og klimarisiko treffer bredt, mer enn 2 av 3 av finansbedriftene estimerer at over 40 % av arbeidsstyrken i bedriften vil trenge kompetanse innenfor bærekraft og klimarisiko de neste tre til fem årene. Det er helt avgjørende at utdanningsinstitusjonene legger til rette for videre- og etterutdannings innen bærekraftig finans, slik at det kompetansebehovet som finnes i næringen blir møtt.

I tillegg innebærer et stadig mer digitalt samfunn at næringslivet har et stort behov for personer med IT og teknologi-kompetanse. Finans Norges medlemsundersøkelse Kompetansesjekken 2021 viser at 6 av 10 finansbedrifter trenger mer kompetanse på datateknologi og datanalyse. Kompetansebehovet er størst innenfor generell IT-sikkerhet, tradisjonell driftskompetanse, skykompetanse, prosjektledelse og innenfor angrep/hacking. Kompetansesjekken 2021 viser også at bedriftene trekker frem «*digitale ferdigheter og evne til å utnytte ny teknologi og IT-verktøy*» blant de viktigste egenskapene til fremtidige finansansatte. Digitaliseringen medfører at næringslivet trenger personer med kompetanse innen IT og teknologi, men stiller også krav til at alle ansatte uansett fagområdet har digitale ferdigheter og evne til å utnytte ny teknologi og IT-verktøy.

Digitaliseringen medfører også at arbeidslivet har behov for at ansatte stadig utvikler egen kompetanse og ferdigheter. 8 av 10 av Finans Norges medlemsbedrifter peker på «omstillingsevne og å ta initiativ til å utvikle egen kompetanse og ferdigheter» som viktigste egenskaper for ansatte i finansnæringen.

Finansbedriftene har også et stort udekket kompetansebehov innenfor andre fagområder. Hele 7 av 10 bedrifter vil trenge kompetanse på forretningsutvikling, samt på risiko og etterlevelse/compliance i årene fremover.

Det er generelt et stort kompetansebehov i finansnæringen, og de fleste av Finans Norges medlemsbedrifter svarer at de i dag har et utdekket kompetansebehov. Undersøkelsen avdekket også at de fleste bedriftene ønsker å dekke kompetansegapet ved å heve kompetansenivået til nåværende ansatte. Kompetanseskiftet medfører et stort behov for en forsterket innsats innenfor høyere utdanning i årene som kommer, og det må legges til rette for etter- og videreutdanning som er tilpasset personer som står i jobb.

3. Spørsmål 3: Hva bør videreføres og hva bør endres ved målene i gjeldende langtidsplan?

Finans Norge stiller seg positive til målene i gjeldende langtidsplan. Målsettingene om å stimulere til økt forskning og utvikling i næringslivet og offentlig sektor som grunnlag for grønn omstilling, konkurransekraft og økt innovasjonsevne, er viktig. Det er også viktig å legge til rette for nytt forskningsbasert næringsliv og bedre samspill mellom akademia, næringsliv og offentlig sektor. Finans Norge vil også peke på at det er svært viktig å legge til rette for økt digitalisering og bruk av ny teknologi.

4. Spørsmål 4: Hva bør videreføres og hva bør endres ved prioriteringene i gjeldende langtidsplan?

Finans Norge mener at prioriteringene om teknologiløft og flere studieplasser innenfor teknologi og teknologi for det grønne skiftet, er svært viktig. Finans Norge har lenge pekt på behovet for flere studieplasser innenfor teknologi, og våre medlemsundersøkelser har i flere år vist at finansnæringen har et stort behov for personer med kompetanse innenfor IT og teknologi. Den økende digitaliseringen endrer samfunnets behov for kunnskap og kompetanse, og det er viktig å få digital forståelse som en del av alle studieretninger og fag. Det stilles i økende grad krav om digital kompetanse og ferdigheter i de fleste yrker, og derfor må digital kompetanse og ferdigheter utgjøre en del av alle studieretninger og fag.

Det er viktig at studietilbudet er tilpasset behovet i næringslivet. Høyere utdanning bør bli mer åpen og tilgjengelig for flere, også for personer som er i arbeid, for eksempel ved at utdanningstilbud i langt større grad gjøres digitalt.

Utdanningsinstitusjonene må legge til rette for lett tilgjengelig, fleksible, digitale og korte jobbrelevante utdanningstilbud.

Finans Norge mener videre at det er viktig å ha mer og bedre praksis i utdanningsløpet. Dette vil bidra til at studie gjør studentene mer forberedt på de krav som stilles i arbeidslivet.

I tillegg er det viktig at utvikling av studietilbud i langt større grad enn i dag skjer i samarbeid mellom akademia og næringslivet. Dette er viktig for å gjøre utdanningen arbeidslivsrelevant, og sikre at vi utdanner personer som kan bidra til å tette det kompetansegapet som næringslivet har i dag.

5. Spørsmål 8: Hva er det viktigste som kan gjøres for å sikre høy tillit til forskningsbasert kunnskap i befolkningen?

Finans Norge mener at det viktigste som kan gjøres for å sikre høy tillit til forskningsbasert kunnskap i befolkningen, er å sørge for uavhengig forskning. Videre er det viktig for tillitten at forskningsbasert kunnskap presenteres overfor befolkningen på en tydelig måte som gjør det enket å forstå.

6. Avslutning

Finans Norge takker for muligheten til å gi innspill til høringen. Eventuelle spørsmål kan rettes til advokat Katarina Lægreid Buzatu (katarina.legreid.buzatu@finansnorge.no).

Med vennlig hilsen
Finans Norge

Runa Opdal Kerr
Arbeidslivsdirektør